

Sport in de Franse Gemeenschap in België

België - participatie - enquête

In 1991 werd de Direction Générale du Sport van de Franstalige Gemeenschap van België belast met een onderzoek naar de sportparticipatie van de Franstalige Belgen, teneinde een beter inzicht te krijgen in de graad van sportbeoefening van dit deel van de Belgische bevolking.

De studie werd uitgevoerd van 1991 tot 1994 en omvat drie delen.

Het eerste luik van het onderzoek bestudeert de bevolkingsgroep van 6 tot 18-jarigen. De groep ondervraagden bestaat uit 2355 leerlingen van het lager en middelbaar onderwijs, afkomstig uit 131 klassen verspreid over het Franstalige landsgedeelte.

Het tweede luik waarvan de steekproef bestaat uit 1213 individuen, analyseert de sportbeoefening bij de 18-30-jarigen.

Het derde luik onderzoekt de sportparticipatie bij de bevolkingsgroep van 30 jaar en ouder. Deze groep bestond uit 1800 individuen.

Elk luik van de studie resulteerde in een rapport waarin de graad van sportparticipatie (en niet-participatie), de analyse van de beweegredenen, de vectoren en de betekenis van sport voor elke betrokken leeftijdsgroep worden weergegeven.

Bij de aanvang van deze belangrijke opdracht, wenste de Franstalige Gemeenschap over een algemene synthese te beschikken van de studie in zijn geheel. Deze synthese begint met een globaal overzicht van de belangrijkste statistische resultaten van de drie delen van het onderzoek. Hoofdstuk twee analyseert de evolutie van de sport binnen de verschillende leeftijdscategorieën. Hoofdstuk drie toont hoe de sport geconditioneerd is door de lichaamsbouw (mannelijk of vrouwelijk) in een gegeven samenleving. Hoofdstuk vier buigt zich over de plaats en het belang van de sport in het leven van een individu. En tenslotte wordt in hoofdstuk vijf aangetoond dat de sportbeoefening geen rechtstreeks voortvloeisel is van het individu en zijn lichamelijke conditie, maar dat ze verbonden is met het groepsgevoel en dat ze in de eerste plaats geconditioneerd is door het cultureel kapitaal en de sociale status van het individu. Het besluit van deze studie bevat concrete voorstellen om de maatregelen en beleidslijnen met betrekking tot de promotie van de sportbeoefening te heroriënteren.

Hieronder worden de belangrijkste tabellen en resultaten van het onderzoek weergegeven.

- 52% van de Franstalige bevolking ouder dan 6 jaar verklaart een sport te beoefenen, 23% heeft nooit aan sport gedaan en 25% was opgehouden te sporten op het ogenblik van de enquête.
- De verhouding tussen mannen en vrouwen is niet recht evenredig: 58% van de mannen doet aan sport tegenover slechts 46% van de vrouwen. Wat vooral opvalt

is dat het aantal vrouwen dat nooit aan sport heeft gedaan veel hoger ligt dan het aantal mannen: 29% van de vrouwen tegenover slechts 17% van de mannen. Dat betekent dat het voor de vrouwelijke bevolking, in een derde van de gevallen, hetzij door het individu zelf, hetzij door haar omgeving, niet nuttig, nodig of belangrijk werd geacht om aan sport te doen. Nochtans is er een evolutie merkbaar: in de leeftijdscategorie van 18 tot 30 bedraagt het aantal vrouwen dat nooit een sport heeft beoefend slechts 13,8%.

- ❑ De sportbeoefening neemt af met de leeftijd, maar men moet wel de gevolgen van het ouder worden onderscheiden van de gevolgen van de generatie.
- ❑ De invloed van het socio-professioneel milieu: de sportbeoefening is het grootst in de hogere sociale klassen, de vrije beroepen (71%) en de hogere kaders (73%). Daartegenover staan de gepensioneerden en de thuiswerkende vrouwen die het minst aan sport doen, gevolgd door de werklozen.
- ❑ De zeven meest beoefende sporten in alle leeftijdscategorieën zijn: turnen, zwemmen, voetbal, tennis, joggen, wandelen en wielrennen. Niettegenstaande worden deze sporten door de verschillende leeftijdsgroepen niet op dezelfde manier beoefend, zoals blijkt uit onderstaande tabel:

Verdeling volgens leeftijd in functie van de discipline (in %)						
Disciplines	6-15	16-22	23-30	31-50	+ 50	Totaal
Zwemmen	20	13	17	15	6	13
Turnen	10	10	10	13	7	10
Wandelen	2	2	1	17	19	12
Wielrennen	9	4	7	13	7	9
Voetbal	17	13	10	4	1	6
Tennis	13	11	8	6	2	6
Joggen	5	7	8	6	1	5

De belangrijkste sportdisciplines ingedeeld volgens het grootst aantal mannelijke beoefenaars (in %)						
Disciplines	6-15	16-22	23-30	31-50	+ 50	Totaal
Voetbal	33	25	18	9	2	12
Wielrennen	10	5	10	17	11	12
Wandelen	2	1	1	13	19	11
Zwemmen	19	8	12	11	7	10
Tennis	13	15	12	7	3	8
Joggen	5	7	12	10	2	7
Turnen	7	8	5	7	4	6
Gevechtssporten	14	12	5	3	0	5

De belangrijkste sportdisciplines ingedeeld volgens het grootst aantal vrouwelijke beoefenaars (in %)

Disciplines	6-15	16-22	23-30	31-50	+ 50	Totaal
Zwemmen	22	17	21	19	6	15
Turnen	13	12	14	18	10	14
Dans	14	5	1	1	0	3
Paardrijden	6	5	3	3	0	3
Wandelen	3	3	1	21	19	14
Tennis	13	7	4	5	1	5
Wielrennen	7	3	4	9	4	6

- Het percentage mannen en vrouwen dat de sport de rug toekeert is identiek voor de ganse bevolking: 25%. Onderstaande tabel motiveert het waarom volgens leeftijd en geslacht.

Redenen voor het niet langer beoefenen van een sport volgens leeftijd en geslacht (in %)

Redenen	18 – 30 jaar			+ 30 jaar		
	M	V	Totaal	M	V	Totaal
Beroep	21	18	23	27	18	23
Familie	2	17	11	9	32	20
Gezondheid	15	10	12	21	24	22
Leeftijd	-	-	-	7	4	5
Middelen	17	13	14	5	7	6
Luiheid	28	19	23	16	6	12
Overige	4	2	3	15	9	12

- Onder de personen die de sport verlaten hebben, blijft de wens om opnieuw te beginnen bestaan tot 60 jaar. De grootste boosdoener voor het niet sporten tot 60 jaar is het gebrek aan tijd; eens de 60 voorbij, is het de gezondheid die het sporten in de weg staat.

Belangrijke conclusies

- In de Franse Gemeenschap van België heeft de sport een positief imago. De sport wordt beschouwd als een uitstekend middel om te ontspannen en komt de gezondheid onmiskenbaar ten goede.
- Tussen zeggen en doen is er een hemelsbreed verschil: de helft van de bevolking zegt aan sport te doen, een vierde zegt nooit aan sport gedaan te hebben en een vierde doet niet meer aan sport.

- De socio-culturele modellen spelen een belangrijke rol: het systeem van de sociale rolpatronen en de relatie van het individu met zijn lichaam. De houding van het grote publiek ten overstaan van de sport zal dus een totaal nieuwe benadering van de sport vergen. Deze culturele mini-revolutie kan worden samengevat in de volgende aanbevelingen:
- De verhouding van het individu tot de sport wordt niet door de natuur bepaald. De leeftijd of het geslacht spelen geen enkele rol: alleen de sociale en culturele conditionering beïnvloeden die verhouding.
 - In het opstellen van een sportbeleid moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen sport voor het grote publiek en competitie sport.
 - De relatie tot de sport voor het grote publiek moet zich emanciperen van de gezondheid of de competitiegeest als justificatie en er de stelregel "ik sport voor mijn plezier" aan toevoegen.
 - Er moet niet worden gezocht naar één normatieve sportbeoefening, maar naar verschillende vormen van sportbeoefening, niet alleen wat betreft de intensiteit, maar ook wat de aard van de activiteiten betreft, vermits die afhankelijk zijn van de leeftijd en het geslacht van het individu, van het tijdstip in zijn leven en van de verschillende betekenissen die hij aan de sport geeft.
 - Indien het sportbeleid haar inspanningen niet specifiek op de uitgelijnde culturele kaders richt, zal zij niet in staat zijn om de sportbeoefening aanzienlijk te verhogen. Een werkelijke verhoging van de sportbeoefening veronderstelt dat het sportbeleid volledig door elkaar wordt geschud, dat men openstaat voor alle mogelijkheden door in te spelen op de sociale rollen, de verhouding tot het traditionele lichaam en de legitimiteit van de sportbeoefening die daaruit voortvloeit.
 - De verantwoordelijken van hun kant moeten een maximale inspanning leveren voor de promotie van de sport wat betreft het aanbod: niet alleen op het vlak van materiaal en infrastructuur, maar op het vlak van het cultureel aanbod dat een universum van mogelijkheden voor iedereen moet bieden.

Bron:

La pratique du sport en Communauté française. Synthèse analytique des résultats.

Artikel verschenen in *Sport van Adeps*, n°s 159/160, pp.5-41

Nummer 159/160 van het tijdschrift *Sport* kan worden verkregen door 500 Bef te storten op rekening nr. 091-2111054-72, Fonds des Sports, Adeps, bd. Léopold II, 44, B-1080 Bruxelles. Verantwoordelijke uitgever: M. Benjamin Stassen

Tel. +32 2 413 28 37 Fax. +32 2 413 28 25